

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knafljova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din za ino-
zemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din;
Amerika letno 1 dolar. — Račun poštno hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Mali človek se mora ščititi

Z velikega zbora Jugoslovenske nacionalne stranke v Beogradu

Kakor smo že kratko poročali, se je vršil zadnjega junija veliki zbor Jugoslovenske nacionalne stranke, ki se ga je udeležilo 723 odposlancev stranke iz vse države obnem s številnimi drugimi somišljeniki. Razpoloženje, ki je vladalo na zboru, je kazalo veliko življensko silo in borbenost stranke, ki ji nasprotniki zaman napovedujejo konec.

Otvoritev zbora

Zbor je vodil dosedanji podpredsednik stranke dr. Kosta Kumanudi, a otvoril ga je glavni tajnik dr. Albert Kramer. Po prečitaniju vdanostnih brzojavk Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu in kraljevima namestnikoma dr. Stankoviću in dr. Peroviću, je dr. Kumanudi počastil spomin velikega kralja s poudarkom hvaležnosti vsega našega naroda za vse, kar je storil kralj Aleksander I. Uedinitelj za našo državo. Ves zbor je vstal in po več minut trajajočem molku vzkliknil: »Slava mu!«

Poročila

Po poročilih glavnega tajnika dr. Alberta Kramerja o delu glavnega odbora, senatorja Jovana Banjanina o notranjepolitičnem položaju, spet dr. Alberta Kramerja o zunanje-političnem položaju in bivšega ministra dr. Slavka Šečerova o gospodarski in finančni politiki Jugoslavije so popoldne med drugim sedele volitve.

Novo vodstvo stranke

Po izvolitvi za stranko zaslužnega dosedanjega predsednika Nikole Uzumovića za dosmrtnega častnega predsednika stranke je bivši minister dr. Grga Anđelinović na podlagi zadevnih razprav akcijskega in kandidacijskega odbora predlagal v izvolitev za predsednika stranke bivšega ministrskega predsednika Petra Živkovića. Predlog je bil z viharnim navdušenjem sprejet. Z enakim navdušenjem so bili izvoljeni za prvega podpredsednika senator Jovan Banjanin, za drugega podpredsednika Juraj Demetrović in za glavnega tajnika dr. Albert Kramer.

Ožji in širši glavni odbor

Sledila je izvolitev ožjega glavnega odbora, ki šteje 90 članov. V ožji glavni odbor pridejo tudi vsi predsedniki banovinskih odborov in predsednik beograjske organizacije.

Ožji glavni odbor sestavlja z izvoljenimi odposlanci banovinskih odborov širši glavni odbor, ki bo štel skupno 250 članov. Ožji glavni odbor izvoli iz svoje srede izvršni odbor, ki šteje 15 članov. Iz dravske banovine so bili izvoljeni v ožji glavni odbor: podpredsednik senata dr. Miroslav Ploj; senator Ivan Pucelj, predsednik banovinskega odbora dr. Rajar, posle vodeči podpredsednik banovinskega odbora dr. Pirkmajer, narodni poslanec Ivan Prekoršek, Ivan Mravljje in Albin Koman in dr. Fran Lipold in Ivan Arko.

Udeleženci iz dravske banovine

Naj navedemo še, da so iz dravske banovine prišli na zbor: senatorji: dr. Albert Kramer, Ivan Pucelj in dr. Miroslav Ploj; narodni poslanci: Ivan Prekoršek, Avgust Lukačič, Rudolf Pleskovič, Milan Mravljje, Albin Koman, Ivan Hočevar, Rajko Turk, Ivan Mohorič, Ivan Lenarčič; odposlanci banovinske organizacije: predsednik banovinske organizacije dr. Janko Rajar, dr. Otmar Pirkmajer, posle vodeči podpredsednik banovinske organizacije; tajnik banovinske organizacije dr. Marjan Zajec; odposlanci sreskih organizacij: dr. Ernest Kalan, Ivan Senica, Ivan Srebotnjak, Josip Omladič, Anton Kocuvan, Nande Roš, Ivan Rebek, Josip Igričnik, Fran Jenko, Fran Lupej, Ivan Debelak, dr. Oton Ambrož, Anton Polanc, Alojzij Dermelj, dr. Fr. Kloar, dr. Teodor Sbrizraj, Alojzij Križnič, Ciril Žagar, Anton Žehelj, dr. Ervin Mejak, Rasto Pustoslemšek, Miroslav Ferlar, Ivan Slivnik, dr. Fran Lipold, dr. Milan Gorišek, Ivan Kežzar, dr. Josip Pučanik, Leopold Sušteršič, Filip Primec, Fran Prevolšek, Fran Skuhala, Matej Jurinec, mg. Tomislav Kovač, Anton Hajdinjak, Martin Brumen, Andrej Vučko, Ladislav Jerše, Vladko Komanc, Lovro Petovar, Ivan Babšek, Ignac Toman, Franc Kristan, Ivan Šlivar, Ivan Arko ml., Anton Lovšin, Adolf Ivanc, Fran Širc, Anton Hafner, Janez Rihteršič, Ivan Lončar, Stefan Klavs, Slavko Kušar, dr. Stanko Pušenjak, Anton Verline, Ivan Martiničič, Pravoslav Rebek, Ivan Bricelj, Viktor Jeločnik, dr. Milko Brezigar, Zvonko Škafar, Ivan Grad, Fran Pečar, Ignac Hočevar, Miroslav Urbas, Rudolf Žitnik, Jakob Roblek, Davorin Matko, Lovro Humar, Tine Zupan; odposlanca mladinske organizacije JNS: inž. Jože Rus in Anton Uršič.

O potrebah našega gospodarstva

Naj v kratkih obrisih očrtamo govor, ki ga je imel v imenu strankinega vodstva o potrebah in smernicah naše gospodarske politike priznani gospodarski strokovnjak bivši minister dr. Slavko Šečerov. Rekel je med drugim:

Za načrtno gospodarstvo

Naša gospodarska politika mora kreniti na nov pota. Dobiti mora značaj načrtnega gospodarstva. Dosedanje delo na področju kmetijskega, trgovskega, carinskega in ostalega gospodarskega zakonodajstva v naši državi priča, da ni bilo dovolj razumevanja za osnovna gospodarska vprašanja. Četudi je to zakonodajno delo bilo velikega pomena za ustvarjanje enakih pogojev gospodarskega udejstvovanja, vendar kaže osnovno pogreško, da se v njem ne vidi jasen pravec. V trgovinskih pogodbah se enkrat zaščititi industri-

ja, drugič kmetijstvo, tretjič spet ta ali ona posamezna panoga našega gospodarstva. Skrajni čas je, da v gospodarski politiki opustimo tavanje in da si pričemo čimprej na jasno, kakšno obeležje naj ima naše narodno gospodarstvo in po kakem načrtu naj se stremi k doseganju osnovnih smotrov naše gospodarske politike.

Vloga naše industrije

Naša gospodarska politika mora biti v znamenju kmečke nacionalne in socialne politike. Pri tem se moramo zavedati, da pomeni tudi industrija nepogrešljiv del našega narodnega gospodarstva. Ona zaposluje prebivalstvo, ki se je poprej izseljevalo v tujino, kar mu je zdaj onemogočeno. Ona mora tudi predelovati naše kmetijske in druge sirovine. Stati mora v službi tehničnega napredka in narodne obrambe, tega najvišjega smotra naše narodne in državne skupnosti.

A kljub svojemu velikemu pomenu za življenje našega naroda bo ostala industrija še za daljšo dobo manjši činitelj v našem narodnem gospodarstvu. Naša gospodarska politika mora v prvi vrsti služiti povzdigi kmetijstva in zaščiti kmečkih kmetov. Če se bo opomogel kmet, se bodo tudi drugi stanovi opomogli.

Agrarna reforma

Zlasti moramo zaščititi kmečko posest pred propadom. Agrarno reformo je treba razširiti in dodeljeno zemljo vendar že enkrat izročiti v končno last agrarnim interesentom in dobrovoljcem. Za polovico bo treba znižati sedanjo odkupno ceno za to zemljo, ker je padla tudi cena kmetijskih proizvodov.

Razdolžitev kmetov se ne sme več odlašati

Najnujnejše vprašanje naše kmetijske politike pa je razdolžitev kmetov. Vprašanje kmečkih dolgov se mora rešiti končno in brez odlašanja. Razdolžitev kmetov se pa ne da izvesti brez žrtev na strani upnikov in na strani dolžnikov.

Kmečka menična posojila, ki so razširjena zlasti v nekaterih pokrajinah naše države, se naj uredi z znižanjem glavnice kmečkega dolga, ker so prevelike obresti proizlele iz povečane to glavnice tako, da je kmet danes več dolžan, kakor je bil ob najetju posojila, čeprav je dolgo dobo plačeval obresti. Drugačen je položaj v onih pokrajinah, kjer so razvita zadružna posojila. Tam se vprašanje ne da rešiti z odpisi glavnice, ker je kmet ne samo dolžnik, marveč tudi upnik. Zato se razdolžitev ne da izvesti povsod po istem kopitu, marveč je treba razlikovati razne oblike posojil in za vsako določiti najboljšo rešitev. V vsakem primeru pa bo potrebna poleg žrtev upnika in dolžnika tudi žrtev države.

Najboljša pot bi bila, da se izvrši konverzija dobrega dela kmečkih dolgov, bodisi s pomočjo kake osrednje zadružne ustanove, bodisi s pomočjo posebnega zemljiškega zavoda. Konverzijo mora omogočiti država. Obresti za konvertirane dolgoročne dolgove bi smele znašati največ tri odstotke, ker morajo biti v skladu z dohodki od kmetijskih pridelkov.

in novega gospodarskega zaleta. Znižanje obrestne mere naj vzposobi naše gospodarstvo za konkurenco. Z ureditvijo kmečkih dolgov in ukinjenjem izrednih zaščitnih ukrepov za denarne zavode se mora obnoviti reden denarni promet. S posebnim zakonom o nadzorstvu nad denarnimi zavodi se mora o nemogočih zlorabe in slabo gospodarstvo, obenem pa učvrstiti nacionalno denarništvu in omogočiti hitrejšo ustvarjanje nacionalnega kapitala. Razvoj domače industrije naj se podpre z organiziranjem industrijskega kredit

ta in morebitnim oshvanjem industrijske banke.

Javna dela je treba postaviti na zdravo osnovo. Ona morajo služiti v ubožnih krajih tudi smotru, da se prehrana teh krajev ne izvršuje več v obliki miloščine, marveč v obliki zaslužka prebivalstva.

Gospodarski svet

Za načrtno izvajanje naše gospodarske politike je potreben gospodarski svet in naša stranka se mora zavzeti z vsemi močmi, da ta važna naprava začne čimprej živeti.

Prijetno sveže —
lepo dišeče
po vsakem pranju

Vedno z
GAZELA

67.15-33
TERPENTINOVIM MILEM
Pere res belo!

vensko, ni dober, če že ne nesprijemljiv. O osnutku so že temeljito razpravljala naša strokovna društva in tudi delavske zbornice in je med delavskimi zastopniki soglasno mnenje, da se tak osnutek ne sme uzakoniti.

MALI PRETKANEC

Jožko: »Mamica, ti si včeraj rekla, ko si sprejemala novo služkinjo, da na izpričevalo ne polagaš nobene važnosti.«

Mati: »Da, toda zakaj mi omenjaš to?«

Jožko: »No, veš, mamica, mi smo danes v šoli tudi dobili izpričevala...«

Naše rudarstvo ni složno

Pred kratkim se je vršil v dvorani Delavskega doma v Trbovljah velik rudarski shod, ki ga je sklicala krajevna Zveza rudarjev Jugoslavije. Glavni tajnik zveze g. Jurij Arh iz Zagorja je obrazložil težavni položaj rudarstva in način, kako se morajo delavska strokovna društva danes boriti, če hočejo ohraniti doseganje socialne pridobitve. V borbi za izboljšanje stanja, odnosno z ohranitev obstoječih pridobitev, je govornik odsvetoval rabo sive sile, ki bi utegnila delavstvu le škodovati. Delavstvo mora stremeti v prvi vrsti za izobrazbo in za okrepitevjo disciplinirane strokovne organizacije. Mnogi si žele glede na razvoj dogodkov v Franciji, Belgiji in drugod hitrejšega razvoja razmer tudi pri nas. Zato vsi pozabljajo, da ima francosko delavstvo za seboj že veliko zgodovino, da ima danes močna strokovna društva z mogočnimi zadrugami. Jugoslovensko delavstvo pa je danes še nesložno in vse, kar lahko napravimo, je da pripravljamo podlago za tak razvoj tudi pri nas.

Govornik je nato opozarjal zborovalce na še hušče čase, ki utegnejo nastopiti v našem rudarstvu. Spričo tega je pozival delavstvo, da se krepko oprime svojih strokovnih društev. Vzporejati naša strokovna gibanja s strokovnimi gibanji Francije, Belgije in drugih industrijskih držav je brezpomembno, saj je delavstvo slovenskih rudnikov le v majhnem številu organizirano in še to razcepljeno v več strokovnih organizacij, med tem ko o kakih organiziranih stanovskih zavesti na jugu države ni govora. Razen tega smo

pretežno kmetijska država, v kateri je delavski stan v manjšini. Če si hoče delavstvo torej izboljšati položaj in ohraniti doseganje pridobitve, mora iskati izobrazbo, zakaj najmočnejše orožje delavstva v borbi za obstanek sta mu razum in volja.

Nato je izpregovoril narodni poslanec g. Rudolf Pleskovič, ki je poročal o bratovskih skladnicah. Omenil je da je že lani vložil v skupščini zakonskih predlog o sanaciji bratovskih skladnic v državi. Po tem osnutku bi morala plačevati vsa podjetja od izkopane tone rude kakor tudi od uvožene rude neki prispevek v sanacijski sklad bratovskih skladnic. Med tem pa so se češki in poljski uvozniki premoga pritožili in je bila vlada nekako prisiljena, da te prispevke ustavi ali zniža. Pred meseci je bil izdan nov pravilnik, ki pa utegne ogroziti stanje starostnega zavarovanja rudarskega in plavžarskega delavstva še, poslabšati. Treba bo torej gledati, da se prvotni predlog zakona o sanaciji bratovskih skladnic uzakoni, za kar se bo govornik z vso odločnostjo zavzemal. Skupščina bo morala pokazati, ali se hoče zavzeti za malega človeka, ali pa bo potegnila z močnejšim. Govornik je izjavil, da hoče ostati kljub temu, da ga ni volilo vse delavstvo, v skupščini delavski poslanec in se zavzemati za delavske koristi, kar bo njegova poglavitna naloga, saj poslancev, ki bodo zagovarjali koristi drugih stanov, ki še tako dovolj.

Dotaknil se je tudi vprašanja uzakonitve minimalnih mezd. Opozarjal je nato, da osnutek tega zakona za delavstvo, zlasti za slo-

čencec, je namreč zdaj v Parizu, pa želi, no, da mu napišem francosko pismo. Saj mi boste pomagali, gospodična Zora? Pa še danes. Oče ne sme izvedeti, da nisem sama zmožna napisati pismo v francoščini.«

Zora je pogledala na uro. Polnoč! Ona ne sme tako dolgo spati kakor Ida. Že ob osmih zjutraj mora vsak dan začeti pouk gojenk. Vendar je potrpežljivo obsedela za mizo in prevajala v francoščino, kar ji je Ida narekovala.

Potem, ko jo je Ida s kratko zahvalo zapustila, je Zora še končala pismo materi. Seveda ni zamolčala, da pojde z gospodarjevimi na letovišče.

Na dan odhoda naj bi prišel domov tudi edini Vrhovčev sin iz Zagreba, kjer se pri nekem očetovem prijatelju, trgovcu uči v trgovinskih poslih.

»Moj brat Alfonz je prešern fant,« je pripomnila Ida z nekakim sestrskim ponosom. »Boste videli, gospodična! Že kot deček je bil strah vseh vzgojiteljic. Ne veste, kako zna zapovedovati: Služinčad se kar tresne pred njim!«

Zori je bilo to Idino besedovanje neprijetno. Sama pri sebi je za trdno sklenila, da ji ta razvajeni mladenič ne bo zapovedoval in je ne poniževal. Ima že tega dovolj, da ji gospa vsak dan očita srečo, da bo smela z njimi na tako drago potovanje, čeprav ji je bilo čisto jasno, da jo vzamejo s seboj samo zaradi tega, ker ji bodo prepustili vso brigo z otrokoma. Ne bo lahko to opravilo, saj sta 11 letna Lilika in 10 letna Vanda raz-

posajeni in razvajeni deklici. Zraven tega pa je Zora dražila še Ida, češ da vendar v taki starinski obleki ne more na pot. »Meni se zdi,« je k temu dejala gospa, »da vso plačo znosite za slaščice, sicer bi si bili že nabavili dostojno obleko.«

Ko se je potem pripeljal avto z mladim gospodom sinom, je zaslišala z dvorišča glasno, nosljajoče klicanje: »Janez, Janez! Kje pa je, zlomek, da bi avto očistil.«

Z okna je Zora videla novega družinskega člana. Bil je seveda oblečen po najnovejši modi.

Ko je bila potem Zora v jedilnici, je slišala, kako je v salonu govoril s sestro: »Ali imate spet kakšno staro prikazen za vzgojiteljico?«

»Ne, stara ni,« je odvrnila Ida. »Prav čedno dekle je, le strašno starokopitno je oblečena.«

Kmalu zatem je morala Zora za gospo po knjigo v sosedno sobo.

Alfonz je sedel na stolu s prekritizanimi nogami in vprl svoj oster pogled v vzgojiteljico, ko je vstopila. Vstal pa ni. Videl se ji je prej smešen kakor pa odločen mladenič. Komaj 22 letni mladenič z drznim deškim obrazom, ki bi si rad dal videz izkušenega moža.

Pogledala ga je samozavestno. Če on ne pozna nikakih manir in je niti ne pozdravi, bo tudi ona ravnala z njim kakor s paglavcem. Nekaj sekund zatem se je vendar dvignil in se priklonil.

»Vi ste nova vzgojiteljica! No, čisto čedni ste!« je dejal in nekako zaupljivo stopil k

njej, prav kakor bi jo bil hotel pogladiti po licu.

Kri je šnila dekletu v glavo od jeze. Samo lahno se je prklonila in njene oči so imele odločno odklanjačo izraz, tako da je v zadregi stopil korak nazaj.

Pri mizi je imel glavno besedo Alfonz.

Imenitno je bilo včeraj v postajni restavraciji. Poleg mene sta sedeli dve stari dami. Imeli sta zašite rokaviče. Najprej sta si poiškali na jedilnem listu najcenejšo jed; potem pa sta od te najočili samo eno porčilo. Po naključju sta slišali, odkod sem doma. »Ah, gospod, ali bi nam lahko povedali, kateri hotel je v vašem mestu najcenejši?« je zašepetala ena izmed starih. »O, seveda,« sem rekel, »pri Zeleni Žabi se poceni živi!« Pogledal je sta me s srečnim obrazom. Zda si pa predstavljajte, kako sta bežljali okrog in iskali hotel Zeleno žabo, ki ga seveda ni. Rad bi ju bil videl.«

Gospa Vrhovčeva, ki se je kaj rada delala za odlično damo, se je tej »izvrstni šali« svojega sina smejala. Kar so njeni otroci napravili, je bilo vse izvrstno in občudovanja vredno. Njen mož pa je imel to željo, da bi ga ljudje imeli za Angleža. Zato si je prisvojil v svojem obnašanju neko mirnost in negibnost. Kljub temu pa se je sinovemu »dovtipu« smejal. Ida in njeni sestrici so se kar tresle od smeha, Zori se je Alfonzova sirovost gabila in mračno je gledala na krožnik.

»No, gospodična, ali se vam ta zgodba ne vidi vesela,« je vprašal Alfonz in se obrnil k vici.

Zora je navadno molčala k vsemu, kar je

klicala svojega moža. Razbojnik se je prestrašil ženinega krika in je pobegnil skozi okno na ulico. Krik v Presečnikovem stanovanju je privabil pred hišo veliko množico občinstva in seveda tudi policijo, ki je začela zasledovati pobile razbojnike, ki pa so izginili v stranskih ulicah.

* **Začelo se je spet pometanje!** Stalno-barvni cefir 8 Din, potiskani krep 9 Din, Stermecki — Celje.

* **Društvo kmečkih fantov in deklet pri Sv. Lovrencu v Slovenskih Goricah** priredi v nedeljo 19. t. m. drugo tekmo žanjic na njivi tov. Jožka Glažerja v Juršincih. Po tekmah bo pri gostilni g. Senčarja srečolov. Večji dobitki so: — nova žepna ura, sodček s vinom, hojka za deske in nova ženska obleka. Istočasno bo istotam kmečka veselica s plesom in drugim zabavnim sporedom. Prijatelji kmečke mladine vabljeni!

Po Sloveniji gre glas!
„Domovina“ je za nas:

POPOTNIKOVA TORBA
Zagoneten roparski umor

Zgornja Hajdina, julja

V zgodnjih jutranjih urah te dni je bil med Ptujem in Hajdino izvršen drzen roparski napad. Ugledni posestnik in trgovec z živino 53letni Franc Senekovič iz Zg. Hajdine se je mudil pozno v noč v Ptuju z manjšo družbo v neki gostilni. Nato je zapustil družbo in se odpeljal s kolesom proti domu. Dve uri po njegovem odhodu iz gostilne pa so ga našli ljudje ob glavni cesti med Ptujem in Hajdino nezavestnega. Kolo pa je ležalo v cestnem jarku. Domači, ki so bili o tem obveščeni, so nemudoma odredili njegov prevoz v bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima Senekovič desno roko zlomljeno in lobanjo razbito.

Ogled na kraju, kjer so Senekoviča našli, je pokazal, da je nesrečnik postal žrtev roparskega napada. Natančno je videti na njivi ležišče v žitu, kjer je napadalec prežal na žrtev. Kakor se da iz udarcev sklepati, je napadalec svojo žrtev nameraval udariti z nekim trdim predmetom po glavi, kar pa je Senekovič z desno roko prestregel, pri čemer pa si je zlomil roko. Drugi udarec je dobil Senekovič po glavi. Senekovič je nosil pri sebi kot trgovec z živino stalno precej denarja. Koliko ga je bilo zdaj, še ni ugotovljeno. Njegova soproga zatrjuje, da je bilo 10.000 do 20.000 Din. Denar je z listnico vred izgubil. Tudi denarnica za drobiž manjka. Ropar pa je pustil svoji žrtvi uro, ker se je pač bal, da bi ga ta predmet izdal. Senekovič je v bolnišnici umrl. Orožniki so uvedli strogo preiskavo in je doslej aretiranih pet osemlicev.

PREKMURSKI GLASNIK

Podgane so zgrizle truplo otroka. Lendavski orožniki so dobili od svojega zaupnika prijavo, da je neznanokam izginil šestmesečni sinček Gizele Sabotinove, ki služi v Lendavi kot služkinja. Orožniki so zadevo preiskali. Sabotinova je priznala, da je lani oktobra povila nezakonskega otroka, ki ga je dala v rejo Julijani Nagyjevi v Lendavi. V reji je imela Nagyjeva otroka več mesecev in je bil tačas otrok čisto zdrav. Nekaj dni po veliki noči pa je mati prišla po otročiča in dejala rednici, da ga bo nesla kazar botrom. Od tedaj ga ni več prinesla nazaj. Orožnikom je Sabotinova po dolgem oklevanju priznala, da je otrok umrl. Zakopala je trupelce v drvarnici. Ko je prišla komisija, da bi truplo odkopala, je morala najprej odkopati vso skladovnično drv. Pod lesenim podom so našli samo ostanke nekaj ogolodanih kosti. Do trupla so namreč prišle podgane in ga požrle. Mati zatrjuje, da je otrok umrl zaradi nagle obolenosti, zakopala pa ga je sama, ker se je ba-

la, da bi jo zlobni jeziki obdolžili detomora. Zanimivo je še to, da mati ni umaknila tožbe za priznanje očetovstva proti nekemu čakovskemu odvetniku, čeprav je bilo dete tedaj že mrtvo.

Smrt otroka v apneni jami. 2-letna Rozina Horvatova v Črensovcih je padla pri igri v apneno jamo in utonila. V jami je bilo samo malo vode in za ped apna, a je dekletce padlo v jamo tako, da se je z glavo zasadilo v apno, zaradi česar se ni moglo rešiti.

NAŠI NA TUJEM

Iz Gladbecka (Nemčija) nam pišejo: Na željo več rojakov in rojakinj, da bi letos spet obiskali domovino, smo priskrbeli prav moderen avtobus. Vozila ga bosta dva šoferja, tako da se bo vozilo ponoči in podnevi. Vsaka oseba bo zavarovana. Potovanje iz Gladbecka v Jugoslavijo se bo začelo 26. avgusta ob 9. zvečer in bo prišel avtobus 28. avgusta proti večeru v Ljubljano. Iz Ljubljane bo odhod nazaj 14. septembra ob 10 dopoldne. V Jugoslavijo pridemo pri Mariboru, kjer bodo lahko izstopili oni, ki imajo svojoce v bližini. Druga postaja bo v Celju, in potem pride bela Ljubljana, kjer ostane avtobus do povratka. Otroci se ne sprejmejo. Za vsako osebo bo stala vožnja sem in tja 41 mark 50 pfenigov z vizumom. Javiti se je treba do prvega avgusta in vsaj polovico plačati, tudi potni list je treba oddati, da se preskrbi skupni vizum. Zadnji znesek se mora plačati do 20. avgusta. Prtljage vzame lahko vsakdo; kovčeg za obleko in manjši kovčeg za hrano. Ne jemljite prevelikih ročnih kovčegov. Doslej imamo en avtobus za 26 potnikov. Če se jih še več javi, so avtobusi na razpolago. Javite se pri predsedniku Jugoslovenskega narodnega društva g. Jožefu Koširju, (Gladbeck, Feldstrasse 18) ali pri tajniku Martinu Lončarju, (Gladbeck, Moltkestrasse 27) ali pri predsedniku bratskega društva v Bueru g. Juriju Rozmanu, (Buer, Königgrätzerstrasse 20). G. Rozman bo vodil potovanje v domovino.

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremi denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vršil vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66, Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice. 56

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Rozinov puding. Mešaj, da narase, tri rumenjake, tri deke sirovega masla, sedem dek sladkorja v prahu in malo naribanega limonove lupinice. Potem primešaj 10 dek z osminko litra poškrupljenih drobtin, pet dek zmletih mandeljnov ali orehov, žlico ruma, pet dek opranih in zrezanih rozin in nazadnje še sneg dveh beljakov. Posodo za puding dobro pomaži s sirovim maslom, posuj z drobtinami, zlij noter testo, razravnaj, posodo zapri in v kropu kuhaj do tri četrti ure. Kuhani puding zvrni na topel krožnik, oblij s toplim malinovim sokom in daj hitro na mizo.

Pečena jetrna pasteta. Zmelji na strojčku 30 dek svinjskih jeter, 30 dek pljuč in 2 namočeni in otisnjeni žemlji. Pet dek na kocke narezane slanice razpustj v kozici in prepraži eno drobno sesekljano čebulo. Ocvirke in čebulo primešaj k zmletim jetrom in eno jajce, malo popra, majarona, žlico sesekljane zelenega peteršilja in soli. Vse skupaj dobro zmešaj. Kozo dobro pomaži, posuj z drobtinami, stresi noter pripravljena jetra, razravnaj in peči eno uro v pečici. Pečeno zvrni na topel krožnik, razreži in daj s paradižnikovo omako in krompirčkom na mizo.

Telečji zrezki s sardelami. Telečje zrezke potolci, osoli in jih na vroči masti opeci po obeh straneh. Ko so zrezki opečeni, jih deni na topel krožnik, pokrij in postavi na toplo. V sok pa potresi moke in ko moka pomešani, stresi zraven eno ali dve drobno sesekljani sardeli, malo popraži, dodaj tri do štiri žlice kisle smetane in po potrebi zalij še z vodo ali juho. Sardele dobro izperi, preden jih sesekljaš, da ne bo omaka preslana! Nato zloži zrezke v sok, in ko malo povre, so gotovi. Sok mora biti srednje gostljat. Daš s cmoki, žličniki ali dušenim rižem na mizo; tudi solato lahko daš zraven.

Nadevane kolerabice. Kolerabice operi in olup. Odreži pokrovček in kolerabice z žličico izdolbi. Očisti tudi lističe in deni vse skupaj kuhaj v slan krop. Ko so kolerabice kuhane, jih na situ ocedi. Izdolbene kolerabice zloži v plitvo skledo, ki si jo pomazala s sirovim maslom, ter jih nadevaj. **Nadev:** Zelene lističe in zdolbeno sredico kolerabic drobno sesekljaj. Prepraži žlico drobno sesekljane čebule na treh dekah sirovega masla, primešaj sesekljane kolerabice, minuto duši, nato po okusu osoli, popoprjaj in nadevaj kolerabice. Po vrhu potresi z drobtinami, z naribanim sirom in pokapaj z razpuščenim sirovim maslom. Nato speci. Daš z mesom na mizo.

Riba z zelenjavo. Operi in očisti en korenček, malo zelene, malo peteršiljeve korenine in eno čebulo. Vse skupaj prav drobno zreži, stresi v kozo ter nalij liter vode in pristavi. Dodaj še nekaj zrn popra, tri žlice neprekislega kisa in osoli. Ko je zelenjava kuhana, položj noter ribo (60 do 70 dek). Ko je tudi riba kuhana, jo zloži v toplo skledo, zelenjavo precedi in jo naloži okoli ribe, potresi še malo z naribanim hrenom, po ribi pa polijj tri do štiri žlice juhe, v kateri si kuhala zelenjavo in ribo, in daj kot samostojno jed na mizo.

Narastek. V kozico deni žlico sirovega masla in 10 dek sladkorja, potem mešaj na ognju, da sladkor porjavi. Ko je sladkor rjav, dodaj še sedem dek sirovega masla in pet zvrhanih žlic moke ter še malo prepraži, nato mešaje prilivaj šest decilitrov vročega mleka in mešaj dalje na ognju, da dobiš prav gosto testo. Nato postavi na stran, da se popolnoma shladi. Ko je testo hladno, primešaj pet rumenjakov, malo naribane limonove lupinice, sladkorja po okusu in sneg petih beljakov. Kozo dobro pomaži s sirovim maslom, posuj z drobtinami, zlij noter testo, razravnaj in speci. Pečeno in toplo daš z vinskim šatojem na mizo.

Cokoladna torta. Mešaj, da narase, 10 dek sladkorja v prahu, šest rumenjakov, sok in lupinico pol limone. Potem primešaj 10 dek olupljenih zmletih mandeljnov, sneg šestih beljakov in 10 dek naribane čokolade. Posodo za torto pomaži s sirovim maslom, posuj z drobtinami, zlij noter testo, razravnaj in speci. Pečeno in hladno torto enkrat preži in nadevaj. **Nadev:** V pečici razmeščaj 10 dek čokolade, nato jo mešaj, da se shladi. Zraven mešaj, da narase, osem dek sirovega masla, 10 dek sladkorja v prahu, žlico ruma in en rumenjaka. S tem nadevom nadevaj torto, jo tudi po vrhu in po robovih pomaži tako, da porabiš ves nadev. Po vrhu in ob straneh pa še potresi s sesekljanimi mandeljni. Namesto mandeljnov lahko deneš orehe ali lešnike.

Praktični nasveti

Slab zrak v sobi. Da preženeš slab zrak iz sobe, odpri okna vsaj za eno uro navzkriž. (Poleti lahko tudi za ves dan, a pozimj zadostuje četrt ure, to pa večkrat čez dan). Razbeli lopatico za pepel ali pa deni na lopatico razgrete žerjavice in na žerjavico natresi stolčenih brinjevih jagod ali pa vršičke smreke (tudi suhi pomarančni olupki so dobri) in nesi lopatico parkraj po sobi. Prijeten voni se razvije po sobi in odstrani neprijeten duh po vlagi. Če tako pokadiš vsak dan, se ta sveži voni vleze v opravo in stene. Seveda brez zračenja ne odpraviš slabega zraka iz sobe.

Kakšen je bil solnčni mrk

Kakor smo že poročali, je bil 19. junija popoln solnčni mrk, ki je bil viden po več krajih naše zemlje. Kar 37 znanstvenih odprav je šlo na razne kraje opazovati ta dogodek. Splošno se lahko reče, da so uspehi teh odprav precej veliki. Veliko smolo pa je imela angleška odprava, ki je šla na japonski otok Hokaido, kjer si je pripravila veliko opazovalnico. Malo pred solnčnim mrkom je namreč velik oblak zakril solnčno ploskev, zaradi česar potem ni bilo mogoče mrka tako opazovati, kakor so si Angleži želeli. Pač pa je ta oblak povzročil, da je postal na zemlji mrak še večji in da je tudi toplota izdatno padla. V tem mraku pa so lahko ljudje opazovali zvezde, ki so se v mraku prikazale na nebu. Blizu solca namreč stoji zvezda Venera, ki je v nastalem mraku prav tako zasijala. Japonci, ki so opazovali ta prizor, so zvezdo veselili zdravljali, češ: »Ljube zvezdice se prikazujejo.«

Japonske odprave, ki so opazovale solnčni mrk v Mandžuriji, pa so mogle napraviti nekaj prav dobrih posnetkov solnčnega mrka. O dobrih uspehih poroča tudi ameriška odprava iz NewYorka, katero je vodil znanstve-

nik dr. Fischer. Ta je imela svoje opazovališče v Ak Buleku v zahodni Sibiriji. Tamkaj je solnce mrknilo med 8. in 9. uro dopoldne.

Med solnčnim mrkom so povsod ugotovili, da je toplota ozračja znatno padla. Na obzorju se je videl sij oranžne barve in nad sibirsko stepe se je lesketalo v škrlatnordeči barvi. Med popolnim mrkom je obdajal solnčno oblo, prekrasen venec, kakor bi bil stkan iz srebrnih niti. Ta venec je imel pet rogčev, zaradi česar so boljševiki to označevali za znamenje peteroglate sovjetske zvezde. Nekateri rogčji so bili večji kakor solnčni premer. Tudi v Sibiriji so med popolnim solnčnim mrkom videli Venero, ki je svetlo sijala.

Na Grškem, kjer je enako bil viden popoln na griču Sunionu pri Atenah. Tukaj je nadznanec iz manj premožnih dežel iz srednje Evrope. Svoja opazovališča so napravili na griču Sunionu pri Atenah. Tukaj je nastopil solnčni mrk takoj, kakor hitro se je majhen del solca pokazal izza obzorja. Na Grškem so opazovali, da se je med solnčnim mrkom vseh živali polastila velika vznemirjenost.

Če se otrok in opica skupaj vzgajata

V Parizu je izšla nedavno knjižica, v kateri opisuje ameriška zakonca Kellogova svoje izkušnje s skupno vzgojo svojega 7-letnega sinka Donalda z 11mesečnim šimpanzom, rojenim v ujetništvu. Zakonca Kellogova sta delala svoje poskuse samo leto dni in jih opisala brez vsakega prečravanja. Pripovedujeta samo to, kar sta videla in doživela. Delala sta to samo zaradi tega, da bi dobila odgovor na vprašanje, kaj se zgodi, če ravnamo z mlado opico tako kakor z otrokom in če živi opica izključno med ljudmi.

Mladi šimpanz Gna je bil lepo obločen kakor mali Donald, spal je v postelji, jedel in pil samo ob določenem času in naučil se ga celo hoditi na stran. Otrok in opica sta imela skupne igrače in igrala sta se kakor dva otroka. Morala sta ubogati, toda vzgoja ni bila stroga: vzgajali ju niso z grožnjami in palico.

× **Sedemnajst smrtnih obsodb na Japonskem.** Zaradi udeležbe pri vojaškem moru meseca februarja je vojaško sodišče obsodilo 17 japonskih oficirjev na smrt, pet pa na došmrtno prisilno delo. Poleg tega je bilo 73 oficirjev, 19 vojakov in 10 civilistov obsodil na ječo do petih let. Objava smrtnih kazni je povzročila po vsej Japonski veliko razburjenje. Da se preprečijo morebitni izgredi, je vlada odredila stroge varnostne ukrepe.

× **Kit je vozil ribiče.** Nedavno so ribiči v čolnih lovili ribe blizu otoka Prinkipa v Marmarskem morju. Nenadno pa so opazili, da neka teža vleče njihove mreže v globčino. Nekaj časa so reč gledali, nazadnje pa so ugotovili, da se je v mreže ujel velik kit. Ko je kit napenjal vse sile, da bi se rešil, je seveda vlek mreže in z njimi vse ribiške čolne celih 20 km daleč. Nato se je obrnil ter vse skupaj vlekel nazaj in je ribiške čolne pripeljal prav tja, kjer se je bil prej vjel. Ko so ribiči videli, da kitu sami niso kos, so poklicali na pomoč druge ribiče, ki so jih srečali med potjo. Pogumni možje so bili res pripravljeni pomagati. Z združenimi močmi se je vsem ribičem nazadnje posrečilo, da so kita z udarci vesel pobili. Ribiči so bili rešeni velike nevarnosti in so začeli kitovo truplo vleči k obali. Tukaj pa se je izkazalo, da je kit tako velik in težak, da ga ribiči s svojimi na pomoč prihitelimi tovariši vred ne morejo

Zakonca Kellogova trditi, da je pokazala opica v nekaterih primerih večji razum kakor nuj otrok. Bila je tudi telesno bolj razvita. V drugih pogledih je pa otrok prekašal opico.

Opica se je začela prej zanimati za slike kakor mali Donald. Nekega dne so opazili, kako z velikim zanimanjem ogleduje na steni visečo sliko. Zanimala se pa ni samo za slike, temveč tudi za žebelj, na katerem je visela. Najbrž je mislila, da bi se dala s pomočjo žeblija napraviti gugalnica.

Kellogova pravita, da ju je imela opica skoro tako rada kakor sinček, da je bila na oba tako navezana, da ni bilo skoro nobene razlike med njeno in sinčkovo ljubeznijo. Na vse načine si je zmerom prizadevala ugoditi jima, da bi bila zadovoljna. Zlasti je bilo čudno, da se je otrok mnogo bolj nalezal opičjega duha kakor opica človeškega.

spraviti na suho. Začeli so klicati na pomoč še druge ribiče. Šele ko je poprijelo 80 mož, so potegnili kita iz vode na suho. Mrtvi kit je tehtal tri tone.

× **Roparski morilec prijet čez 30 let.** Avgusta l. 1906. so v nekem gozdu pri St. Oswaldu blizu Lince našli umorjenega kmeta in živinskega prekupca Franca Lardorferja. Morilec je tedaj svoji žrtvi pobral ves denar. Tedaj so osumili roparskega umora hlapca Mihaela Pichlerja in ga oddali sodišču. Ker mu pa niso mogli dokazati, da bi bil on umoril in oropal kmeta, so ga morali spet izpustiti. Zdaj pa je orožništvo nabralo toliko dokazov zoper njega, da so ga vnovič prijeli in zaprli.

× **Otrok je pregriznil strupeno kačo.** Zgodilo se je v mestu Atlanti v Zedinjenih državah. Dve leti stari fantek Jack Bone je rcal po domačem vrtu in se igral z dvema majhnima psoma. Kmalu pa je otroče zagledalo nekaj drugega. V travi se je namreč nekaj premikalo. Otrok je s svojo ročico pograbil tisto stvar, jo vtaknil v usta in jo ugriznil. Takoj nato pa je začel strašno kričati in jokati. Prihitela je mati, ki je vsa preplašena videla, da je deček ugriznil strupeno kačo. Brž ga je pograbila in odnesla v bližnjo bolnišnico, ki k sreči ni bila daleč. Tukaj so dečka natančno pregledali in ugotovili narav-

nost čudno dejstvo, da ga strupena kača ni pčila, pač pa je kača sama poginila, ker jo je deček pregriznil.

× **Davčni eksekutor je zarubil dekle.** To se je zgodilo v Aradu v Romuniji. Davčni eksekutor se tam strogo drži zakonov in navodil svojih predstojnikov, ki so mu naročili, naj zarubljeno blago takoj proda na javni dražbi. Eksekutor je šel v Nadašdo, kjer kmet Bogdani ni plačal davkov. Našel je kmeta v največji bedi s šestimi otroki, med katerimi je najstarejša 17-letna hčerka prava lepota. Eksekutor se je dolgo oziral po hiši, naposled je pa spoznal, da nima kaj zarubiti. Zamislil se je in kmalu mu je šnila v glavo srečna misel. »Zakonu mora biti zadoščeno in ker se ne da v hiši nič zarubiti, prodam na javni dražbi tvojo hčerko,« je dejal kmetu. Poklical je na pomoč dva orožnika, da sta odvedla vso objokano lepoto na sejem, kjer je morala stati in se kazati ljudem. Ta čas je eksekutor pripravil javno dražbo. Toda razjarijeni oče je spravljal na noge vse vaščane in položaj je že postajal nevaren, ko se je po naključju pripeljal mimo v avtomobilu finančni inšpektor. Vprašal je, kaj pomeni razburjenje v vasi, in ko so mu povedali, je davčnega eksekutorja takoj odslovil, razjarijeni kmetje so ga pa za nameček še pošteno pretepli.

× **Ranocelnik ameriških tolovajev mrtev.** V Erijskem jezeru so našli te dni truplo zloglasnega ranocelnika ameriških tolovajev dr. Josefa Morana. Nesrečnik je imel okrog vratu privezan velik kamen, kar dokazuje, da je postal žrtev osvete. Nobena večja zločinska tolpa v Ameriki ne more živeti brez spretnega ranocelnika, ki mora s spretnimi operacijami izpreminjati obraze zločincev, da se ne ujemajo s policijskimi opisi. Iz kratkega nosu mora postati dolg, obrvi je treba zgoštititi, suh obraz napraviti debel, kožo na palcu so na položju z njega posneli odtis, je treba nadomestiti s kožo drugega dela telesa. Dr. Moran je bil znana osebnost v zločinskem svetu Chicaga. Ko je bil še podeželski zdravnik v državi Illinois, mu je naključje privedlo v ordinacijsko sobo tolovaja, ki mu je iz hvaležnosti za ozdravljenje med svojimi tovariši pridobil občo strank. Naposled se je dr. Moran posvetil izključno tolovajski praksi, kar mu je prineslo tri leta ječe in črtanje iz seznama zdravnikov. Ko je kazens odsedel, je postal glavni zdravnik Dillingerjeve tolpe. Prišel je pa navzkriž z nako drugo zločinsko tolpo, in ta ga je zdaj iz osvete spravila s sveta.

× **Nemčija je izdala ogromno vsoto za oboroževanje.** Londonski »Morning Post« objavlja številke o nemškem oboroževanju in zatrjuje, da je samo v letošnjem letu izdala Nemčija za oboroževanje 300 milijard dinarjev po naši vrednosti, kar je več kakor znaša angleški letni proračun.

× **Klobuk je pojedel.** Angleži zelo radi sklepajo stave pri konjskih dirkah. Tako je londonski trgovec Mangham-Pearis stavil s svojimi prijatelji, da bo zmagal na dirkah konj, za katerega se je bil navdušil. Bil je tako trdno prepričan o zmagi tega konja, da je izjavil: »Če ne prispe prvi na smoter, potem svoj klobuk s trakom vred.« Toda trgovec konjski prijatelj ni zmagal. Trgovec pa je pokazal, a zna biti mož beseda. Drugi dan je povabil k sebi dve priči, pred katerima je razrezal svoj klobuk na koščke, ga s čebulo, kisom in gorčico opral in pojedel. Zdal leži v bolnišnici in zdravniki dvomijo, da mu bo mogoče rešiti življenje.

Listnica uredništva

Crne. Arabski gumji za lepljenje.

Kobilje. Vsi kmečki dolgovni, narejeni do 20. aprila l. 1931. so pod zaščito. Torej tudi znesek, ki vam ga je vsak dolžan na račun dote.

Herne (Nemčija). Nezdodne rente prihajajo tudi lahko iz Nemčije v Jugoslavijo. Za natančnejše pogoje se obrnite na glavno bratovsko skladišče v Ljubljani.

ALEKSANDER LICAN:

SPOMINI IZ SIBIRIJE

(Iz dnevnika slovenskega vojaka in ujetnika v svetovni vojni)

Ko sem izročil nadinženjerju listine, me je vprašal, ali bom kos svoji nalogi.

»Upam, da boste z menoj in mojimi delavci popolnoma zadovoljni«, sem mu strumno odgovoril.

Železničar nas je nato odvedel v leseno barako blizu postaje. Uredili smo si vse potrebno, imenovali sem za kuharja Lovka iz Begunj nad Cerknico, za snago in red v baraki pa sem postavil Primca iz Kosez pri Hirski Bistrici. Delavce sem razdelil v skupine po 25 mož in drugi dan smo že začeli z delom. Ruski železniški tir je precej širši kakor v drugih evropskih državah. Pragovi so postavljeni v razdalji dveh ped in vsi ležijo globoko v pesku, ker kamenja tam sploh ne dobiš. Ekspresni vlak je vozil iz Petrograda, ali pa iz Moskve do Vladivostoka 12 dni, med tem ko so bili do osebni vlaki mnogo bolj počasni in porabili za isto pot celih 28 dni.

Delo smo imeli oddeljeno od postaje v Kinelu, kjer se odcepi železniška proga v Srednjo Azijo do Samare in od tod do Batrakov, ki stoji tik železniškega mostu preko Volge. Kdor še ni videl tega velikanskega mostu čez največjo reko v Evropi, ne bo verjel, da so ga gradili nad 13 let.

Ostali smo na progi kake tri mesece, nato pa so nas prestavili na glavno postajo v Samari. V skladiščih smo vsak dan naložili, od nosno razložili nad 50 vagonov blaga, delali smo pa tudi v pristanišču reke Volge. Odpošiljatve so bile naslovljene do Nižnjega Novgoroda ali po Volgi do Saratova, Astrahana in v druga pristanišča ob Kaspiškem morju. Razine, suho sadje, bombaž, kože in drugo je prihajalo v Samaro iz Srednje Azije, iz Buhare, Ashabata, Taškenta in Turkeстана. Po Volgi ali po železnici so prispele tja tudi ogromne količine žita, največ pšenice in ječmena.

V Samari je največji elevator za žito v vsej Rusiji. Je to velikanska stavba, ki jo je videti več kilometrov daleč. Žito je prihajalo kar naneseno v vagone brez vreč in mnogo ga je ostalo pri razkladanju na železniškem tiru. Nihče ni pazil na škodo. Prašiči so pa pod vagoni prav pridno hrustali zrnce, ki je včasih ležalo kar po štiri prste na debelo. Ko smo zvečer delo končali, smo spustili kak voz, da je z brzino prišel v vagone, pod katerimi so se krmili prašiči — in dobre svinjske pečenke nam ni nikoli manjkalo, ker po dva ali trije prašiči so vedno ostali razmesarjeni med kolesi. Huljan iz Bele Krajine je imel nalogo spraviti »žrtve železniške nesreče« v pripravljene vreče. Reklamiral ni pri železniški upravi nihče, ker je vsak dobro vedel, da bi bil poleg tega, da je izgubil pujska, še kaznovan.

Ob nedeljah smo bili prosti. Benčič, zdaj učitelj na Prevarjih v občini Podgradu, nam je prinašal pošto. Inženier Marko (zdaj v Zagrebu) je skrbel za novice. Zmerom smo ga nestrno pričakovali, ker je imel na razpolago angleške, italijanske in francoske časopise in je bil o frontah prav dobro poučen.

Mislil, da se vojnim ujetnikom ni nikjer tako dobro godilo kakor nam. Pri razkladanju vagonov smo se z vsem prav pošteno založili. Imeli smo na razpolago sladkorja čaja, riža, suhih marelic in drugega. Samozonko (žganje) smo si varili iz fig in rozin. Obeko smo dobivali od sester švedskega Rdečega križa; prosili smo jih vedno, da so nam darovale lepe črne sukcnje, ki smo jih seveda takoj prodali na bazarju. Marsikateri izmed nas je mnogo, mnogo slabše živel prej doma kakor takrat v Samari. Imeli smo prav udobno življenje in manjkalo nam ni nič. Meseči so si izbrali mlade Samarke in hodili ob nedeljah z njimi na »gugulko (sprehod) in na ples »rusko kolo«. Tako so nam tekli leni brezbržni dnevi do prava, ko je Kerenski prevzel vlado.

Kmalu po prevzetju se je začelo med ljudstvom čudno gibanje. Kazalo je, da se pripravlja grozen vihar. S Kerenskim, ki je hotel nadaljevati vojno, ni bil nihče zadovoljen. Za

red in varnost je bilo slabo preskrbljeno. Vsak dan so se vršili poboji: Vojaštvo, ki je dezertiralo z raznih front, je kradlo in pobijalo; nihče ni bil varen življenja. Prvega maja so korakali po samarskih ulicah komunisti z rdečimi, socialni demokrati z zelenimi, a anarhisti s črnimi zastavami. Policija je vse to mirno gledala.

Bil sem pričujoč na shodu anarhistov. Mlada študentka se je povzpela na balkon večjega hotela in govorila. Nabiralo se je vedno več ljudstva. Govornica je poudarjala:

»Kdo je kriv svetovne vojne? Kapital in spet kapital. Mi ne potrebujemo Boga, ne vade, sami hočemo urediti naše zadeve. Glejte tam moža v najboljših letih, ki je brez noge. In tam oni brez roke! Kdo jim povrne njihove ude? Vrženi so na gnoj kakor izžeta citrona. In ve ženske, ki ste prisiljene prodajati se za bori rubelj, kdo, povejte mi, kdo je kriv vaše sramote?«

Govorila je navdušeno in prepričevalno, da je bilo ljudstvo razburjeno do skrajnosti. Po končanem govoru so začeli ljudje kar noreti, razbijali so velike trgovine, pletili in pobijali, kar jim je prišlo pod roke. Naveliči so na državna skladišča, založena s špiritom. Odnášali so špirit z vedri, lonci in škafi ter se upijanili kar na mestu. Drugi dan je ležalo po bližnjih ulicah in obcestnih jarkih več polno mrtvecev; to so bile žrtve alkohola. Vagoni, naloženi z raznim blagom, so bili že v teku roči s silo odprti in vsa vsebina pokradena.

Največji ruski dnevnik »Ruskoje slovo«, je pisal zelo pomirjevalno. Res se je navidezno vrnil mir, a ne za dolgo. Kmalu po prihodu Trockega, Lenina in drugih komunistov, je moral Kerenski ponoči zbežati. Vlado so prevzeli komunisti.

Že čez nekaj dni so prišli v Samaro do zob oboroženi delavci Putilovih zavodov. Ujetnike so osvobodili in vsak se je lahko svobodno gibal po mestu. Boljševiški komisar nas je spet vzel v službo in plačani smo bili kot ruski delavci.

Spčetika je šlo vse dobro, a kmalu so komunisti pokazali svojo pravo barvo. Začela se je nacionalizacija raznih večjih podjetij. Sicer polagoma, a vendar dovolj občutno se je poznalo pomanjkanje živeža in oblačil. Verženje se je začelo na vseh koncih in krajih. Po vsej veliki državi so se javljali poboji, razni generali so se dvignili in začeli korakati z vseh strani države proti boljševikom. Tudi ruski car z vso svojo družino, ki jo je Kerenski interniral v Tobolskem, je bil v nevarnosti, da ga boljševiki umore.

Nemški poslanik v Moskvi, Mirbach je hotel vplivati na boljševike, da bi spravili vse Slovane, predvsem Čeha, v taborišča v Sibiriji. Mirbach je bil sicer umorjen od juda Blumkina, a Čehi so že vedeli, kaj jih čaka. Sklenili so zaprositi vlado v Moskvi, da jih spravi do Vladivostoka, odkoder so se hoteli odpelati na Francosko. Vlada jim je uzodila in prišla na sled, da je bil to zelo dobro premišljen manever. Takoj, ko je zadnji češki vojaški vlak zapustil most čez reko Volgo, je most zletel v zrak. Vsa proga od Volge do Vladivostoka je bila v čeških rokah. Mele boljševiške posadke po različnih mestih so Čehi pregnali in vse je kazalo, da pridejo socialni revolucionarji spet na površje.

Tudi iz Samare je rdeča armada bežala po Volgi navzgor proti Nižnjemu Novgorodu. V Kazanu se je presrečilo Čehom da so odvzeli boljševikom državni zlati zaklad. Bili so to zaboji, ki so vsebovali po 100 okrožnih patičic iz čistega zlata. Premožni trgovci in zasebniki, ki so pred prihodom boljševikov zbežali v Sibirijo, so se začeli trumoma vračati. Mir je bil spet vzpostavljen.

V našo barako je prihajal bivši avstrijski strožmojster po imenu Esik, ki je pred vojno služboval v Borovnici in nam zelo odsvetoval, naj se nikar ne združimo s Čehi. Najbrže so

6

Čehi izvedeli za ravnanje tega človeka in neko jutro smo ga dobili s sabljo razsekanega pred barako.

Po ovinkih sem izvedel, da bo car rešen in odveden v Anglijo. Višji komisar rdeče armade Jakovljev je dobil ukaz, cara z vso družino tajno prepeljati v Moskvo. Ukaz je bil podpisan od Lenina in Trockega. Ko je Jakovljev prišel v Jekaterinenburg in se napotil h komisarju rdeče armade Beloborodovo, ga je ta pregovoril, naj se vrne v Moskvo brez cara, in ga zato baje podkupil z velikansko vsoto. V Moskvi je seveda po prihodu Jakovljeva, ki se je vrnil brez cara, vladalo velikansko razburjenje med voditelji boljševizma. Zato je bil Jakovljev čez dva dni na ukaz Trockega ustreljen.

Čehi, združeni z rusko inteligenco in belo armado, so navalili na Jekaterinenburg in hoteli za vsako ceno osvoboditi carsko družino. A v tem času se je že odigravala nad carsko družino v Jekaterinenburgu strašna, krvava tragedija.

Morilec Jurovski s svojimi pristaši je vedel, da ne bo mogel dolgo časa braniti Jekaterinenburga, ker je večina rdeče armade že zbežala iz mesta. Z Volkovim in nekaterimi najzanesljivejšimi prijatelji je vdrl v vilo, kjer je bila zaprta carska družina, in pozval cara, naj mu sledi. A carica ni pustila cara samega in je šla z njim. Jurovski se je hinavsko nasmehnil, da še ni tako hudo in da ima namen samo zaslišati ju. Ko so prišli v spodnje prostore, je začel kot besen streljati vanju. Prvi je padel car in takoj za njim še carica. Postal je še po ostalo družino in vse postreljal; prizanesel ni niti carskemu zdravniku Botkinu. Ostal je pri življenju samo še bolni carjevič, ki ni mogel hoditi. Baje ga je neki vojak že na stopnicah zadavil in mrtvega vrgel na krvava trupla očeta, matere in sester.

Ko so drugi dan Čehi in ruska narodna armada po dolgem boju vkorakali v mesto, ni bilo carske družine več med živimi. Jurovski je mrtvo carsko družino naložil na gnojni voz, vsa trupla razsabljal na koščke, poil vse skupaj s petrolejem in zažgal. Ker je od ognja ostalo, je vrgel v zapuščen rudnik. Tako grozen je bil konec zadnje ruske carske družine.

Vrnimo se spet v Samaro. Omenil sem že, da so Čehi prepodili boljševike, delo je šlo mirno naprej in tudi živež je začel redneje prihajati iz Sibirije in Srednje Azije. Vse je bilo prepričano, da se boljševiško nasilje nikoli več ne vrne.

Pa ni dolgo trajalo, ko so se spet začeli zbirati črni, odnosno rdeči oblaki nad Samaro. Ubežniki iz Nižnjega Novgoroda kakor tudi iz vseh drugih mest ob Volgi (Sisrana, Pense itd) so pripovedovali, da se ogromna armada valji proti Samari.

Delali smo takrat blizu postaje Batrakov na Volgi in kar nenadoma so začeli leteti šrapneli nad našimi glavami. Skrili smo se pod most, a kaj kmalu smo zagledali oddelek rdeče armade. Dva vojaka sta hotela vreči nekaj ročnih granat pod most; še v zadnjem trenutku sem skočil prednje in jih prosil, naj imajo učiščenje in naj ne pobijajo ubogih vojnih ujetnikov. Ko so se preničali, da smo res sami Avstrijci, so nas izpustili z naročilom, naj povemo v Samari, da bodo v kratkem imeli njihov obisk.

Res ni trajalo niti osem dni, ko so že njihove armade začele obstreljevati Samaro. Spet se je začelo izseljevanje in bežanje. Ubogo ljudstvo je kar drvelo iz mesta. Železniški vlaki so bili prenapolnjeni, tudi po strehah vozov, po lokomotivi je bilo vse polno beguncev. Po cestah se je valila ogromna množica peš. na vozovih, na konjih, vse se je gnetlo; vsak je hotel biti prvi v Čeljabinsku. Tako za Čeljabinskom je meja med Evropo in Azijo.

Čehi so bili prisiljeni nognati v zrak tudi železniški most čez reko Samarko da so vsi za nekaj časa ustavili načelo prodiranja boljševikov. Izraznili so na pred tem vsa železniška skladišča, odneli vse železniške stroje in vagoni iz Samare. Tudi tračnice in kretnice na postaji so vzeli s seboj.

(Dalje)

RADIO LJUBLJANA

od 12. — 19. julija.

Nedelja, 12. julija: 8.00: Plošče: Julien: Fantazija angleških vojaških popevk. — 8.15: Čas, poročila, spored. — 8.30: Prenos iz Škofje Loke: Otvoritev razstave in prenos koncerta godbe »Lobnik«. — 9.30: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice (nova sv. maša). — 11.15: Radijski orkester. — 12.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 12.20: Radijski ork. (po željah naročnikov). 13.00: Reproduciran koncert (po željah naročnikov). — 17.00: Kmetijsko predavanje: Prevažanje čebel na paše (Okorn Jože). — 17.20: »RN« pevski jazzkvartet iz Trbovelj, vmes plošče. — 18.20: Otroška ura: Miki miška, Mikec mož (zvočna slika). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Harmoniko bo igral Martin Praprotnik. — 20.30: Operni spevi in napevi (sodelovali bodo Anton Dermota, radijski orkester in profesor Marjan Lipovšek). — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.20: Prenos iz Parkhotela na Bledu (plesni orkester Erich Herse).

Ponedeljek, 13. julija: 12.00: Plesi iz davnih in današnjih dni (plošče). — 12.45: Poročila, vreme. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Radijski orkester. — 14.00: Vreme, borza. — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Koncert na dveh klavirjih (plošče). — 20.10: Zdravniška ura (dr. Božo Škerl). — 20.30: Radijski orkester. 21.15: Harmonika (Rudolf Pilih). — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.20: Čajkovski: Simfonija No VI.

Torek, 14. julija: 12.00: Znani simfonič. orkestri (plošče). — 12.45: Poročila, vreme. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Reproduciran koncert zbora praških učiteljev. — 14.00: Vreme, borza. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Zbor balalajk (plošče). — 20.10: Delavska ura: Boljševiška mladina (dr. Ivan Ahčin). — 20.30: Akademski pevski kvintet. — 21.15: Radijski orkester. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.20: Radijski jazz.

Sreda, 15. julija: 12.00: Reproduciran koncert raznih pesmic. — 12.45: Poročila, vreme. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Radijski orkester. — 14.00: Vreme, borza. — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Mladinska ura: Kako nastane vremenska napoved (dr. Oskar Reya). — 20.10: Zgodovinsko-kulturni pomen Stične - ob 800letnici ustanovitve (Mikuž). — 20.30: Operni spevi in fantazije (pela bo Zvonimira Župevcova s spremljevanjem radijskega orkestra), vmes radijski orkester. — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.20: Prenos iz Parkhotela na Bledu (plesni orkester Erich Herse).

Četrtek, 16. julija: 12.00: Vojaške godbe (plošče). — 12.45: Poročila, vreme. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). — 14.00: Vreme, borza. — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura: O čipkarstvu (Račič iz Ljubljane). — 19.50: Vaša Pfiñoda, slavni virtuoz (plošče). — 20.10: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 20.30: Prenos simfoničnega koncerta z Dobrne. — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.20: Ruski sekstet.

Petek, 17. julija: 12.00: Cvetje z domačih gredič (plošče). — 12.45: Poročila, vreme. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Spomin iz mladostnih dni (plošče). — 14.00: Vreme, borza. — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Reproduciran koncert na wurliških orglah. — 20.10: Ženska ura: Dečva (Marija Šarčeva). — 20.30: Prenos iz Zagreba. — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.20: Koroške narodne (plošče). — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 18. julija: 12.00: Plošča za ploščo — pisana zmes. — 12.45: Poročila, vreme. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Plošča

za ploščo — pisana zmes. — 14.00: Vreme. — 18.00: Za delopust (plošče). — 18.30: Od Ljubljane do Bukarešte (Vladimir Regally). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Kmečki trio (plošče). 20.10: Zunanji politični pregled (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Planine in »planinci«, starine in novinci (Pester večer s sodelovanjem članov radijske igralske družine, citraškega terceta Vesne, pevca s kitaro in plošč; besedilo napisal Ivan Rob; večer bo vodil Ipi). — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.20: Prenos iz Parkhotela na Bledu (plesni orkester Erich Herse).

Za smeh in kratek čas

NAPOSLED

Zena (vračajočemu se možu): »Pomisli, da vi je bil pri nas eksekutor.«

Mož: »In kaj je zarubil?«

Zena: »Moj klavir.«

Mož: »Hvala bogu!«

DOBER TRGOVEC

Dušan: »Če si že razdrila zaroko z menoj, mi vsaj povej ime močega tekmeča.«

Zora: »Kaj ga hočeš ubiti.«

Dušan: »Ne pač pa bi mu rad ponudil svoj zaročni prstan na prodaj.«

ZDRAVNIKOV ODGOVOR

Neka bogata, a zelo skopa dama sreča na cesti zdravnika. V pričakovanju, da dobi brezplačen zdravniški nasvet, ga vpraša: »Kaj naredite, gospod doktor, če se prehladite?«
Zdravnik: »Če že ne kašljam, pa vsaj kiham!«

ČAS IN KLEPETULJE

Mož (služkinji): »Kje je moja žena?«

Služkinja: »Pred dnevem urama je odšla za pet minut k sosedu na obisk...!«

POČITNICE.

A: »Brez šale, prijatelj, imenitno si se popravi!«

B: »Da, da, to naredi naše morje.«

A: »Mar si bil dolgo ob morju?«

B: »Jaz ne, pač pa moje žena.«

NEPRIČAKOVAN ODGOVOR

Gospod: »Ali ne pogrešate kopalnice v stanovanju.«

Dama: »Nikakor ne, saj grem vsako leto na morje.«

Lahka LETNA OBLAČILA buret, kaša, lister l.t.d. v odlični izdelavi si nabavite najceneje pri
PRESKARJU, SV. PETRA C. 14.

Rešite se za vedno unetih, utrujenih nog in kurjih oces

Sezujte čevlje in zadnjič pogledite kurja očesa, ki Vas tiščijo in pečejo. V treh minutah bodo razkrojeni in za vedno bodo izginiti v kopeli s Saltrat Rodellom. Takoj, ko oblažujoči zdravilni kisik predre v*bolno, kožno tkivo, odpade trda in ožuljena koža. Zulje boste popolnoma odstranili s koreninami. Vneto, razdražena koža postane spet svetla, čvrsta in gladka. Nežne mišice na nogi oživijo z novo močjo. Nabavite si še danes pri svojem lekarnarju omot Saltrat Rodella, čigar učinkovanje je kakor čudež. Poizkusite to sredstvo še drevi in naj za vedno prenehajo vse neugodnosti, katere so Vam doslej prizadevale noga. Stroški so neznamni. Uspeh zjamčen.

NOVOST! Samo Din 49.50

Sl. 62.300. Anker-ura. Pravi švicar. stroj. Dobra kvaliteta. Ipi kro mlica okrog s pisane garancije
Din 49.50

Sl. 62.300. Ista odevnejni casaid in švicarico.

(Rad-um)
Din 59.50

Zastavajte onih ki ga vam oobije stroj in politine prosto

H. SUTTNER
LJUBLJANA 6

Lastna protokollirana tovarna ar v Švic

POLZE KUPUJEM

Kdor jih želi nabirati, naj se javi na naslov Paskojevič Rudolf, Žirovnica 45, Gorenjsko.

V nepriliki!

Omara za obleke je skoro prazna. Dopust je pred vratmi in za obleke ni preostalo mnogo denarja, pa bi vseeno bili radi na dopustu lepo in lahko oblečeni. Tedaj lahko pomaga samo eno.

Kaj?

Kupite pri

TIVAR OBLEKE